

ХУДОЖНІ НАПРЯМКИ МИСТЕЦТВА ХХ СТОЛІТТЯ (УРОК 13 КУРСУ «ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА СВІТУ»)

Викл. Немировська О. А., ЗОШ № 5 м. Конотопа

Основні течії модернізму
(курс «Художня культура», 9 клас)

Мета уроку:

Ознайомити учнів з різноманітними напрямками в образотворчому мистецтві; **сприяти** збагаченню емоційно-естетичного досвіду учнів, пробудженню особистісно позитивного ставлення до мистецьких цінностей; **дати** нові поняття й терміни; **розвивати** пізнавальний інтерес до самостійної пошуково-дослідницької діяльності, систематизувати знання про різноманітні напрями у образотворчому мистецтві ХХ століття; **виховувати** любов до мистецтва.

Тип уроку : комбінований.

Обладнання уроку: репродукції з картин відомих художників: А.Матісса, А.Дерена, Е.Мунка, Ж.Брака та П.Пікассо, Дж.Балла та Дж.Северені, М.Дюшана, С.Далі, Ів Тангі, В.Кандинського, К.Малевича та П.Мондріані.

ХІД УРОКУ

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Привітання, оголошення теми та завдань уроку.

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Перевірка домашнього завдання:

*Що означає поняття «стиль» у мистецтві?

*Наведіть приклади різних стилів епохи.

*Визначте та проаналізуйте художні твори митця, який захопив вас своїм індивідуальним стилем.

III. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Слово вчителя

Модернізм – це надзвичайно складна культура, яка сформувала і свої, специфічні принципи відображення дійсності. Втрата ідеалів стає результатом сприйняття світу як хаотичного і жахливого у своїй ворожості щодо людини, і в підсумку призводить до нівеляції інтересу до предметного світу взагалі. Вони створюють нову реальність, основу на естетизації бруталного, спотвореного, абсурдного, викривленого. Одна з особливостей модернізму – це розрив зв'язку з масовою художньою свідомістю, з масовим художнім смаком. Культура модернізму є, по суті, елітарною, тобто

орієнтованою на невелику групу людей, які володіють особливим художнім сприйняттям.

Модернізм (Modernism) – загальна назва напрямків мистецтва і літератури, а також і музичного мистецтва ХІХ – поч.ХХ ст.. У широкому розумінні охоплює фовізм, кубізм, дадаїзм, сюрреалізм, футуризм, експресіонізм, абстрактне мистецтво, функціоналізм тощо. Незважаючи на прагнення модернізму внести свій «порядок» у теорію мистецтва, традиційний живопис зберігав свої позиції, людина, як і раніше, залишалася в центрі її уваги.

(Під час розповіді вчителя учні складають таблицю основних напрямів модернізму.)

- **ФОВІЗМ** - (з фр.-"дикун") – головним засобом виразності обрано колір. В пейзажах, інтер'єрних сценах, натюрмортах фовізм виражав себе різким узагальненням об'ємів, простору, малюнку. Свою назву фовізм одержав від критиків у 1905 році після виставки на Осінньому салоні у Парижі. Головними героями виставки були Анрі Матісс, Андре Дерен, Рауль Дюфа та ін.

Вчитель пропонує учням перегляд репродукцій та під час перегляду учні визначають характерні особливості напрямку.

- **ЕКСПРЕСІОНІЗМ** - ("виразність") - зображення, форма, колір - все підкорене прагненню до підвищеної виразності. У багатьох творах можна побачити жахливі враження від часів війни. Стиль зародився у 20-х роках у післявоєнній Німеччині. Але піонером стилю вважають Едварда Мунка.

Едвард Мунк писав: « Я почув внутрішній голос, який прошепотів мені:»Гей, чоловіче, люби людей, як тільки здатна любити людина. І коли настане твій час, ти досягнеш своєї мети і з легким серцем віддасишся небу і будеш щасливим».

Учні висловлюють свої враження від творів Мунка.

- **КУБІЗМ** - деформація світу геометричними формами. Засновники стилю – іспанець Пабло Пікассо та француз Жорж Брак. Саме їм, людство зобов'язано новаціями, що визначили напрямок розвитку сучасного мистецтва на багато десятиріч уперед.

Вчитель пропонує учням перегляд репродукцій

- **ФУТУРИЗМ** - ("майбутнє") – спроба створити мистецтво майбутнього, відкинувши досягнення минулого. Італійці Дж.Балла та Дж. Северіні висловлювали свої ідеї в маніфестах та у картинах, де намагалися передати рух технічний прогрес, зростання темпу життя.

- **ДАДАЇЗМ** - ("нісенітниця") - абсурд, безглузді колажі, домальовані шедеври, скандали... Все це своєрідний анархічний бунт молодих художників, які намагалися зрозуміти і показати бурхливий

дух свого часу. У них не було нічого спільного, крім нічим не обмеженого прагнення свободи.

Учитель звертає увагу на перегляд репродукцій

- **СЮРРЕАЛІЗМ** - ("надреальне") - реальні предмети та істоти з'являються у неймовірних поєднаннях, що дає дивні жахливі враження від картин сюрреалістів. Сюрреалізм прославляє сновидіння і фантазію. Саме підсвідомість дає матеріал для мистецтва. Найяскравіші представники - Сальвадор Дали, Ів Тангі, Марк Шагал та ін.

Учитель пропонує перегляд репродукцій

- **АБСТРАКЦІОНІЗМ** - Найскладніша течія. Безпредметне мистецтво, відмова від зображення видимої реальності. Започаткував цей напрямок Василь Кандинський. Наступниками є: К Малевич, П Мондріан та інші.

У 1931 р. В. Кандинський писав: « У сучасному живописі цяточка говорить іноді більше за людську фігуру».

- **ТЕНДЕНЦІЇ МОДЕРНІЗМУ У МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ:** У першій половині ХХ століття, митці почали звертатися до незвичайних тембрів, ритмів та інтонацій (фольклор, джаз), набула поширення музика, позбавлена тональності (атональна). Особливу увагу композитори-модерністи приділяли ритму, який став агресивнішим, різноманітнішим за характером та насиченим елементами екзотики. Посилився інтерес до танцювальних, пластичних, сценічно-ораторних жанрів. Часто композитори в одному творі поєднували різні стилі. Такий творчий метод отримав назву "полістилістика". Започаткував її американський композитор Ч. Айвз, який у межах дії композиції поєднав псалми, військові марші та хоральні гармонії. Деякі композитори сприймали музику різними кольорами. Так, Олександр Скрябін володів кольоровим музичним зором. Він вперше у музичній практиці впровадив у симфонічну партитуру спеціальну партію світла ("Прометей"), що пов'язано із зверненням до кольорового слуху. Ідеї синтеза музики, кольору та світла отримали подальший розвиток у ХХ ст.. Також, до відомих композиторів того часу приєднуються: І. Стравінського, А. Казеллі, Б. Бартока, К. Орфа.

IV. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Під час демонстрації відеоряду репродукції, учні визначають їх відношення до відповідного напрямку(течії).

Під час обговорення учні висловлюють свої точку зору до напрямку.

V. ПІДСУМОК УРОКУ

Розвиток суспільства ХХ ст. спонукав появі напрямків в мистецтві, які, відобразили нові культурні цінності: раціоналізм, урбанізацію, індустріалізацію. Вони визвали появу нових художніх течій (фовізм, експресіонізм, кубізм, футуризм, дадаїзм, сюрреалізм, абстракціонізм), сукупність яких дістало назву **МОДЕРНІЗМ**.

- Про які художні напрями мистецтва ХХ ст. ми дізнались?
- Чи вразили Вас які з течій особливо? Чому?

V. ДОМАШНЕ ЗАВДАННЯ

Підготувати повідомлення «Казимир Малевич та Конотоп. Історична довідка»

КУЛЬТУРНО-МОВНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ

Преподаватель Булашенко А.В., ШИСумГУ.

Небезпечний момент перехідного суспільства - вакуум духовних та культурних цінностей. Сьогодні народ України ще не відчуває себе нацією. В його свідомості співіснують поруч ностальгія за минулим, забобони ідеалів радянських часів та прагнення до імітації зовнішньої соціальної атрибутики заможних країн.

З останнім поєднано і втрату культурно-мовних традицій. З точки зору соціолінгвістики виділяються дві групи мовних ситуацій: екzogлосні - сукупності різних мов, та ендоглосні - сукупності підсистем однієї мови, які можуть бути як збалансованими, так і незбалансованими. Збалансовані ситуації характеризуються функціонально рівнозначними компонентами, а незбалансовані - розподіленням компонентів за різними сферами спілкування та соціальними угрупованнями.

В Україні ми маємо незбалансовану мовну ситуацію. З одного боку, українська мова набула статусу єдиної державної мови, з іншого боку, приблизно 60% населення не володіють українською мовою належним чином. Причини цього криються як в об'єктивному становищі, в якому знаходилась українська мова понад 70 років (єдину функцію, яку вона виконувала фактично в ці роки - це побутове внутрішнє спілкування і фахове спілкування українців, в інших всіх сферах панувала російська мова), так і в сучасній мовній політиці, яка недостатньо враховує особливості перехідного періоду, а саме, повільно іде робота щодо стандартизації української наукової термінології, практична відсутність власної лексикографічної бази. Як